

Interviu cu Eugen Simion

...Voiam să vă spun că și calomnia se intersectează cu destinul unui critic literar. Uitându-mă în urmă, constat că niciun critic important n-a scăpat de calomnie...

CULIȚĂ IOAN UȘURELU:*Planurile dv. sunt atât de mari și diverse încât, văzându-vă acasă, cu greu îmi închipui că mai aveți timp să fiți prieten, părinte, și-mai ales- bunicul celor două*

nepoțele pe care le adorați...

EUGEN SIMION:Dacă ai norocul să devii bunic, trebuie să fii un bunic afectuos și grijuliu, în fine, este bine să ai prieteni și să respecti prietenia pentru că toate acestea fac parte din existența ta. Și existența ta (în parte ei intimă) nu trebuie să fie strivită de literatura ta, dacă ești scriitor, sau de alte pasiuni. Le putem numi – pasiuni publice. Acestea din urmă sunt acaparante și, când suntem tineri, ne lăsăm seduși de ele. Vrem să fim mari scriitori sau mari profesori, să avem succes, să facem, pe scurt, o mare carieră intelectuală. Nu-i rău, dar nu-i îndeajuns. Partea proastă este că ne dăm seama de acest lucru mai târziu, când descoperim că, obsedați de performanțele noastre, am lăsat să treacă pe lângă noi atâtea lucruri esențiale care ne-ar fi putut înfrumuseța viața...

Mă gândesc, azi, că n-am făcut bine ratând toate vacanțele mele și toate sâmbetele și duminicile de peste an: erau zilele când trebuia să scriu cronică la *România literară* sau când citeam opera integrală a unui poet sau prozator român pentru a scrie, la urmă, un capitol din *Scriitorii români de azi*. Îmi amintesc că într-o vară n-am făcut nimic altceva decât să citesc cele aprox. o sută de volume de versuri de Mihai Beniuc. Nu-i un poet fără talent, dar este un poet industriuos și, pentru a selecta o sută de poeme bune, trebuie să înghiți o tonă de hârtie tipărită. Un caz, în fond, tragic prin abundență... Merită să-i jertfești o vară întreagă? Ca să nu fiu nedrept cu un poet mai mult decât notabil, răspund: cineva, un critic prob și obstinat, trebuie să facă această experiență. S-a întâmplat să fiu eu acel critic disponibil, așa că... vâlul duioșiei. Oricum, vacanțele de atunci nu se mai întorc niciodată... Mă întrebați dacă îmi îndeplinesc sau nu misiunea de bunic... Mi-o îndeplinesc cum pot, mă străduiesc, îmi place, mă împlinește, copiii sunt miraculoși și-mi dau sentimentul că nu-i totul pierdut și lumea noastră nu-i pură zădărnice... Cum reușesc? Simplu: mă scol dis de dimineață (scriu numai dimineața), îmi fac temele, cele două fetițe (Sonia și Diana) vin pe rând sau amândouă deodată să-mi ceară o foaie albă sau un „pic” (pix) și, în acest caz, las temele deoparte, bineînțeles, și le dau ceea ce solicită. Uneori nu-i îndeajuns, vor să le desenez o casă, o pisică, pe Moco (o jucărie care reprezintă un fel de catâr) sau pe Mami și Tati... Execut numaidecât dorința lor, desenez cum mă pricep și, la urmă, scriu apăsător: Moco sau cățel, casă etc. Nu de altceva, dar ca să se știe despre ce e vorba. De curând, cele două libelule au început să picteze. Au primit în dar pensule, o cutie cu culori și o cutie cu foi groase. Sonia – folosește cu precădere culoarea neagră, Diana are preferințe pentru culoarea roșie sau albastru. În această

situație, rolul meu este de expert. Critic de artă. *E frumoasă pictura mea? Cea făcută de Sonia e mai frumoasă decât pictura Dianei?*... Interogații la care trebuie să răspund repede și categoric. De regulă, răspunsurile sunt pozitive...Pe scurt, mă descurc. Vorba prietenului meu Nichita Stănescu: am început să am sentiment de patriarh... N-aș fi crezut...

C.I.U: Prin 1981, într-o discuție cu George Arion, vă arătați oarecum supărarea chiar față de colegul și prietenul Nichita, care vă contesta anumite calități, după ce dv. îi comentaseți toate cărțile....Ați rămas același prieten și admirator ...Clar că între autor și critic nu există reciproci-tate.. .Criticul n-are prieten, n-are dușman, n-are frate...., el are în față doar textul pe care îl comentează.... Astăzi, când toți contestă și sunt contestați, cum mai sunt privite opera și imaginea autorului "Necuvintelor"?

E.S: Nichita Stănescu era un om prea inteligent ca să se supere pe criticul care-i făcea o observație „neprietenosă” (îi zicea el), iar dacă se supăra într-o împrejurare oarecare, supărarea nu ținea mult. Se de-supăra repede. Supărarea lui ținea de pildă, de seara până dimineața. Am relatat altădată un incident de acest fel. Nu puteai, la rândul tău, să fii supărat pe acest om fermecător, mare poet. Îl știam de la 11 ani și am străbătut cu el tinerețea și începutul maturității noastre.M-au scandalizat, uneori, atitudinile lui complezente (unii, mai necruțători, le numeau „căderile” lui morale, eu le ziceam și le zic, în continuare, micile lui compromisuri), dar n-am abandonat niciodată convingerea că autorul *Necuvîn-telor* este un om moral și că esențial pentru el este literatura, ca și pentru Preda, Sorescu și atâția alți scriitori din generația mea. Literatura este rațiunea lor de a fi, literatura este chiar existența lor. Cum să mă supăr pe ei? Rostul pe lume al unui critic literar, repet o propoziție celebră, este să se resemneze în fața adevărului estetic... Ziceți, D-le C. I. Ușurelu, că un critic are sau nu trebuie să aibă prieteni, dușmani, frați... Lăsând frații deoparte, pot să vă contrazic: criticul literar dorește să aibă prieteni și își face, inevitabil, dușmani. Uneori dușmanii sunt intratabili și răzbunători, te urmăresc cu o inimaginabilă cruzime toată viața... Ce-i de făcut? Nimic. Dușmanii, ca și prietenii, trebuie acceptați, fac parte din peisajul nostru. Problema este după mine nu câți dușmani sau câți prieteni îți faci, ci dacă un critic are în el tăria de a nu confunda planurile. Dacă mă bizui pe experiența mea, pot spune că nu-i ușor deloc să ții dreapta cumpănă nici cu prietenii, nici cu dușmanii. Dar nici imposibil nu este. Oricum, trebuie să încerci. Este ceea ce încerc să fac de 50 de ani. Cu Nichita Stănescu n-a fost greu să rămân prieten, scriind ceea ce cred despre poezia sa, pentru că poezia nu m-a silit să fac niciun compromis. Micile lui manierisme, repetiții, compromisuri amicale... nu pun în discuție valoarea fundamentală a poemelor... Cu poeții mediocri sau de-a dreptul execrabili este mai greu. Dacă scrii și spui adevărul despre ei te vor urî sincer și temeinic toată viața, dacă îi eviți, te vor contesta până la sfârșitul istoriei...Toată arta criticului este să treacă netimorat printre aceste fenomene care fac parte – și ele – din viața lui...

C.I.U: În 1957, ați fost martor în procesul politic intentat de autoritățile vremii profesorului de italiană,D.D. Panaitescu. Deși cu consecințe dramatice imediate pentru dv., ați bine-cuvântat, mai târziu, într-un fel, urmările acestei acțiuni...

E.S: „Binecuvântat” nu-i cuvântul potrivit. Am zis și eu că, dacă n-am dispărut și am putut să fac critică literară, mă consider un om norocos. Eram foarte tânăr și, știți și Dvs., tinerii nu cred în eternitatea răului și n-au gustul catastrofei. Este ceea ce s-a întâmplat cu mine. Ce rost are să mă vait, azi, de ceea ce mi s-a întâmplat acum 50 de ani? N-am vocație de bocitoare și nu-i iubesc pe ilegaliștii care ne asasinează cu dosarele lor.

Altceva este important, dincolo de suferințele noastre: *Opera*. Unde-i Opera? Ce-ai făcut, cu alte vorbe, cu suferința, in justiția ta? Vrei doar răsplata jertfei tale patriotice? Dacă numai asta vrei, vrei puțin. Și, în fond, mă ții de vorbă... Îmi plac oameni ca N. Steinhardt care, trecând prin pușcărie, au luminat prin scrierile lor calea suferinței, au descătușat umanul din spiritul lui atins de cruzimile istoriei... Am învățat multe cât timp am fost cinci ani șomer la începutul carierei mele intelectuale. Am învățat, între altele, că nu trebuie să fii prizonierul urii. Ura este contagioasă și, pentru spirit, ura este paralizantă și sterilă.

C.I.U:*Practicați mai mereu un donquijotism pozitiv, apărând scriitori dispăruți dintre noi, deci nu aveți nici un avantaj social. Propuneți chiar, în locul "pălăvrăgelii", o discuție serioasă despre literatura în comunism. Totul însă pe criterii axiologice... Revizuirea literaturii în sens estetic și moral în epoca post - totalitară... Câți vă urmează?*

E.S:Am scris de multe ori despre această temă. Volumul al VI din *Fragmente critice* se cheamă *Ne revizuim, ne revizuim...* Spun, aici, cam tot ce știu până acum despre revizuirile morale și revizuirile critice. Atrag atenția asupra faptului că ele nu trebuie confundate. Nu trebuie să refuzăm opera numai pentru faptul că autorul ei n-a fost, într-un moment al existenței lui, la înălțimea talentului său. Atât, nimic mai mult...

De 20 de ani nu facem, din nefericire, decât să amestecăm criteriile și să vorbim despre revizuire fără a le face în sens lovinescian. O imensă, insuportabilă „pălăvrăgeală”, cum spuneți. Am făcut eroarea să-i iau în seamă pe acești oameni de vorbe și acum îmi pare rău că mi-am pierdut timpul cu ei. Mă întrebați, apoi, dacă tinerii critici urmează sau nu ideile mele în această privință. Nu știu, mă conduc după principiul că adevărul în literatură învinge în cele din urmă. Sper ca tinerii care au azi 30 de ani să fie de partea adevărului. Ei n-au complexe și nici idiosincrazii de ocrotit, nici insatisfacții de răzbunat, cum au generațiile anterioare.

C.I.U:*Cine vă cunoaște și vă citește vă consideră omul armoniei, al toleranței, al duelului de idei, un critic la care "instrumentele fioroase ale criticii" se transformă în gesturi delicate, de tandrețe cu textul... De când nu mai sunteți Președintele Academiei, vi se reproșează că ați pus în practică vechea maximă a lui Cicero: Oderint dum metuant (Urască-mă numai să se teamă de mine)? Poate nu toată lumea înțelege acțiunile dv. de anvergură... Cât adevăr și câtă minciună găsim în afirmațiile acestea?*

E.S:Nu mizez în critica literară pe „teamă” și n-o cultiv. Nu-mi plac teroriștii nici în viață, nici în cultură. Sunt de părere că poți spune adevărul despre o carte fără să-l insulti pe autorul ei. Injuria nu-i arma mea. E suficient să scriu că romanul pe care îl citesc este remarcabil plictisitor sau că versurile acestea pline de obscenități nu au relevanță, pentru ca lectorul meu să înțeleagă despre ce este vorba. Nu, nu cred că frica are autoritate în literatură. Cred, dimpotrivă, că autoritatea impusă prin frică nu are viață lungă...

E.S:*Că tot vorbeam de ură și teamă, acum să adăugăm (deși cele două o includ) și calomnia. Știindu-se, probabil, fraza personajului din "Bărbierul din Sevilla", "Calomniez, calomniez, il en restera toujours quelque chose", un oare-care om de afaceri, la care s-a raliat, din păcate, Ioana Bot și C-tin Vică, vă acuză că ați cheltuit 2,4 milioane de dolari pentru editarea electronică a manuscriselor eminesciene. Se uită că pentru traducerea lui Cărtărescu, a lui Liiceanu, a lui Pleșu etc. s-au cheltuit 18 milioane de euro. Toate acestea vă deranjează, vă demoralizează, vă înving intențiile de a crea opere de mari dimensiuni și de înalt nivel artistic?*

C.I.U: Domnule profesor, este un subiect pe care vreau să-l uit. O mică diversiune care, desigur, m-a vexat, dar nu mi-a dat coșmaruri. Nu ascund faptul ca istoria să rețină faptul că în anii de grație 2009-2010 au existat indivizi care au protestat și s-au adresat Procuraturii cerând pedepsirea mea penală pentru că am cheltuit banii națiunii publicând, în facsimil, manuscrisele lui Eminescu. Poate numele pe care le-ați pronunțat vor rămâne în istorie în acest fel. Dar ce să zic de ele când președintele Uniunii Scriitorilor numește manuscrisele în discuție „maculatoarele lui Eminescu” ? Sigur că sunt deranjat de acest proces de intenții, dar n-am ajuns încă să fiu demoralizat. De 20 de ani sunt ținta acestor calomnii, încât, atunci când nu apar în presă, intru la păreri... *Ce-o fi?*, mă întreb. Voiam să vă spun că și calomnia se intersectează cu destinul unui critic literar. Uitându-mă în urmă, constat că niciun critic important n-a scăpat de calomnie. Așa că mergem mai departe...

C.I.U: Aveți viziunea lucrărilor monumentale: *”Scriitori români de azi”(4 volume), ”Ficțiunea jurnalului intim”(3 volume), ”Fragmente critice(4 volume) etc. și DGLR pare, prin importanță și mărimă, monumentală. Ca și ”PLEIADE”, o altă inițiativă de excepție... Ați ajuns la numărul o sută cu mari nume ale literaturii române. Nu v-ați întrebat dacă anumite acuzații vi se aduc doar din cauza neînțelegerii acțiunilor dv. atât de neobișnuite? Ca importanță, dar și ca măreție.....Helvetius o spunea mai bine: ”Meritul naște invidie, așa cum copacul dă umbră”.*

E.S: Fac și eu ce cred că-i bine și că pot să fac cu darurile mele, dacă există. Nu știu dacă am vocația monumentalului, ca G. Călinescu, dar nu ascund că aș dori s-o am. Orice critic (istoric literar) visează să ridice mari construcții spirituale, să lase în urma lui ceva esențial. Este în firea lucrurilor. Am observat că această vocație există și la scriitorii români, numai că ei n-au timp sau n-au suflul necesar pentru a termina catedralele pe care le încep... Suferim, toți, de adamism. Complex național, complex (după Ortega y Gasset) al spiritului mediteranian. Încerc să-l depășesc, dar nu pot spune când voi reuși... Scriu, deocam-dată, *fragmente* cu nostalgia totalității, monumentalului. Scriu fragmente critice și analizez în studii ample poetica jurnalului intim și a altor genuri ale biograficului care sunt, cum știți, prin natura lor, genuri ale fragmentului... Fac, adică, sinteza părților cu gândul la spiritul totalizator. Un paradox care, remarc, mă urmărește de câteva bune decenii. Vorbiți de inițiative culturale (dicționare, ediții de tip „Pleiade” etc.) și de faptul că ele pot provoca gelozii de multe feluri. Așa este, dar dacă am ține cont de ele, am rămâne cu dicționarele și edițiile critice nefăcute. Nu-mi rămâne decât să fac și să tac, cu gândul că dicționarul, tratatele, edițiile rămân și invidiile, acuzațiile, injuriile trec... Nu sunt resemnat, sunt un spirit lucid...

C.I.U: Ați scris literatură la persoana întâi: *”Timpul trăirii, timpul mărturisirii”, ”Întoarcerea autorului”, ”Sfidarea retoricii. Jurnal german”, ”Ficțiunea jurnalului intim” și, de curând, ”Genurile biografului”... La dv., ca și la Philippe Lejeune, autorul este un martor dublu: al existenței și epocii proprii.... Viitorul unei astfel de literaturi?*

E.S: Am scris, într-adevăr, jurnale intime și am scris, cum am zis, despre jurnalul intim ca gen literar și despre alte genuri ale intimismului, cum le numea Jean Rousset. Viitorul genurilor confesive –cum le numesc eu – depinde de literatura (ficțiunea) din interiorul lor. Depinde, desigur, de capacitatea lor de a transforma, cum a zis cineva, experiența într-un destin. Iar acest proces nu-i posibil decât prin ceea ce am putea numi, în cazul

diaristicii, expresivitatea limbajului direct despovărat de convențiile literaturii. Proces încurcat: fac literatură refuzând seducțiile literaturii...

C.I.U:*Pentru capitolul "Mircea Eliade" din "Scriitori români....volumul a fost retras, iar dv. ați fost anchetat. Știm cum au reacționat colegii... Rușinos..."Capra vecinului" să funcționeze și în literatură, în interiorul unei bresle atât de capabile? Sau, aplicând un joc de cuvinte, da, colegii erau (sunt) capabili... de orice...și, bănuiesc, așa au rămas...*

E.S: Am uitat și de acest incident. Uitați-l și Dvs. Sunt bucuros că, totuși, cartea a fost salvată în cele din urmă și că după 1990 am reușit să public un studiu amplu despre Eliade (*Nodurile și semnele prozei*) care a fost tradus în Statele Unite și Franța și, fragmentar, în Germania...

C.I.U:*Se pare că ați preluat de la Michel Tournier doi termeni interesanți, dar puțin folosiți pe la noi: logosfera și pragmatosfera. Ați afirmat chiar că un critic este un cetățean al Logosferei și trebuie să-ți apere cu dinții onorabilitatea. Accesul lui la Pragmatosferă este mai limitat...nu imposibil....Care din criticii actuali s-ar încadra în definiția dv.?*

E.S:Nu pot să vă răspund, n-am ținut socoteala criticilor care s-au implicat în treburile „pragmatosferei”, mai precis: în treburile publice. Și cum, la noi, sfera publică se confundă cu sfera politicii, ar trebui să vedem cine a făcut și cine face politică. Și, mai ales, cu ce rezultate. Credeți că ar fi interesant să facem această socoteală? La ce bun? Ce-au reușit cei care au petrecut ani în șir în Parlamentul României? Nu cunosc decât un exemplar pozitiv: Adrian Păunescu. El a reușit să scoată o lege care acordă scriitorilor, artiștilor, sportivilor și oamenilor de știință o *indemnizație de merit* care să le îndulcească puțin pensiile modice... Alții s-au ocupat de cariera lor... Literatura a profitat prea puțin de performanțele lor politice.

C.I.U:*O afirmație întru totul justificată a dv.: "Actuala generație de scriitori e ca un cor "Madrigal" fără vedetă". Nici n-ați exclamat vreodată, după cum mărturișiți, la finalul unei cărți scrisă de un tânăr: "Este extraordinară"! Atât de gravă este situația? Viitorul literaturii noastre este, se pare, sumbru...*

E.S:Am dreptate, cred. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar ce mare scriitor a apărut în ultimele decenii? Aceasta nu înseamnă că n-o să apară într-o zi. Viitorul nu este niciodată sumbru când este vorba de viitorul literaturii pentru că nu știm dacă nu tocmai acum geniul poetic nu se pregătește să iasă undeva la lumină. Sau a ieșit deja și așteaptă să fie identificat. Cunoașteți doar basmul cu calul răpciugos...

C.I.U:*Ați așteptat decenii la rând apariția unui alt Eminescu... Dacă apăsarea n-ar fi avut soarta celui cunoscut? Pentru că, iată, pentru "Dilema", publicistica lui Eminescu este "reacționară", el este xenofob. "Clasicii, ca să trăiască estetic și să se bucure de prețuirea noastră, trebuie să se supună, repetat, examenului nostru critic, singura formă de omagiu." Admirabilă definiția dată de dv.! Dar unii "mari" analiști aduc, în loc de omagiu, o denigrare feroce...Cum ar putea lupta literații împotriva acestor încrâncenați? Cât reprezintă, în procente, și ce calitate au, în fond, acești denigratori?*

E.S:Am scris în repetate rânduri că Eminescu este victima a două fatalități, a două tipuri de paranoia: 1) una care îl supralicitează, terorizându-ne pe toți prin discursuri encomiastice și goale, insultătoare, în fond, pentru poet prin lipsa lor de măsură și imaginație și 2) alta – paranoia negaționistă – ca răspuns la cea dintâi. Nu știu care este mai nocivă... Cea care contestă absurd și imoral o mare poezie sau cea care o strivește cu fraze goale și

printr-o mistică a sublimului?... Este limpede că nu avem de ales între detractorii și zelatorii lui Eminescu. Să ne întoarcem la poezia, la proza lui politică și proza lui fantastică. Avem ce găsi... Cei care o neagă prostește nu fac decât să-și flateze lipsa lor de gust și imensa, nerușinata lor mediocritate.

C.I.U:*Unii critici îl acuză pe autorul "Celui mai iubit..." pentru vrute și nevrute...Cum ați reacționat, cum veți reacționa, mai ales în calitate de exeget al operei sale?*

E.S:Cum să reacționez? Scriind despre opera lui și încercând, astfel, să dovedesc că detractorii lui Preda n-au dreptate. Unii, mai vechi, s-au compormis singuri prin tenacitatea urii lor nediferențiate (Gh. Grigurcu, Al. George), alții mai noi și mai titrați (Eugen Negrici) trebuie demontați cu argumente estetice. Am făcut și fac acest lucru, trebuie să mărturisesc, cu neplăcere. Nu-mi place să fiu nici avocatul apărării, nici al acuzării. Văzând însă că puțini dintre critici literari de azi se arată preocupați de ceea ce se întâmplă cu valorile noastre spirituale (zic puțini ca să nu zic că aproape nimeni), am intervenit de câte ori am putut și am avut unde, căci nu-i ușor să găsești un loc unde să răspunzi unui atac în presa noastră liberă și independentă... Pierd timpul, cum îmi reproșează un amic literar, îmi risi-pesc inutil energiile intelectuale, cum mă povățuiește altul? Nu cred. Injustiția, prostia, reuavoința nu mor totdeauna de moarte bună. Trebuie ajutate să dispară... iată, dar, de ce mă amestec în astfel de chestiuni, cu riscul de a fi socotit un indezirabil fan. Fie, accept dacă mi se recunoaște faptul că simpatia mea are o rațiune estetică...

C.I.U:*Cum sunteți priviți de către tinerii critici, dv., Nicolae Manolescu și ceilalți, care veniți din secolul al XX-lea?*

E.S:Aș vrea și eu să știu ce cred tinerii critici despre noi, „șizeciștii”. Am primit câteva semne de simpatie din partea unora, am primit și mesaje de ostilitate. Câtă vreme în discuție este opera mea critică, nu zic nimic, nu protestez, nu deschid o campanie de presă împotriva celui care mă contestă. N-am făcut acest lucru niciodată. Ce-mi displace, ce mă îngrijorează este faptul că unor cronicari literari le este teamă să scrie despre cărțile mele. Să nu se supere cine știe cine... să nu se supere, de pildă, Dl. Roman Horia Patapievic și să le taie bursele sau directorul unei reviste literare să le interzică să mai publice. Această lașitate este primejdioasă. Nu-i critic cu adevărat cel care nu învinge în el teama de a spune ce crede despre o carte indiferent de cine este scrisă. Se practică, observ, complotul tăcerii... Socoteală proastă în critică, după opinia mea. Diplomatie perdantă.

C.I.U:*S-a vorbit despre o oarecare concurență (chiar o adversitate, dar civilizată) între dv. și d-l Manolescu... A fost, mai este?*

E.S:Nu știu. Dvs. ce credeți?

C.I.U:*Ați fost pe Valea Timocului însoțit de Adam Puslojic...Eu știu dintr-o discuție între patru ochi cu un român de acolo că situația vlahilor este foarte gravă, nu cum se prezintă oficial. Astfel, bisericile și școlile românești sunt desființate mai rău ca pe vremea turcilor, aducerea cărților din România de către un vlah înseamnă diversiune și se pedepsește cu închisoarea, muzica românească a devenit sârbească, poporul sârb este popor sfânt și are numai drepturi...etc. Cum acționează România în favoarea românilor din Iugoslavia? Implicarea Academiei?*

E.S:Adevărat, Academia Română s-a implicat și a făcut bine. Am avut o discuție utilă, cred, cu autoritățile bisericii ortodoxe sârbe (chiar cu patriarhul Pavel), în compania prietenilor noștri Sîrba Ignatovici și Adam Puslojč, scriitori cunoscuți și influenți în

Serbia... Sper ca toți cei implicați în această problemă să înțeleagă că orice comunitate are dreptul, ca și orice individ, să se roage în limba lui.

C.I.U:*Noica dorea un stat de filosofi care să știe grecește. Gândindu-se că a existat un stat cu prim ministru filosof (Seneca) și cu împărat nebun (Nero) nu a mai avut această dorință. Noi, care disprețuim- pe vremea comunismului- miniștrii analfabeți, avem astăzi la conducerea țării numai doctori în drept , în litere, în mecanică, în medicină...etc. Viața noastră nu s-a schimbat în bine, cultura parcă dă înapoi..., educația –vai de ea! Ce-i de făcut?*

E.S:*În tinerețea sa, Noica visa, într-adevăr, un stat condus de filosofi, mai târziu și-a schimbat însă gândul, citându-l pe Erasmus... care, la rândul lui, comentându-l pe Platon, pune la îndoială folosul pe care îl aduc filosofii când se amestecă în treburile politicii: gândindu-mă cine a fost ministrul (consilierul) lui Neron, tot mai vreți ca filosofii să vină la putere?! Nu-i nimic de adăugat... Doar atât: ne dăm seama că nu-i bine nici cu politicienii de meserie care ajung miniștri. Nu știu ce-i de făcut, sincer vorbind. Poate doar să-i trimitem pe politicieni la școală, dar nu în cătușe.*

C.I.U:*În Academia Română sunt persoane onorabile dar și multe controversate ca Ion Solcanu, Anghel Stanciu, V-le Burlui etc. proveniți de la anumite partide. Pe ce criterii? O personalitate ca Nicolae Manolescu nu a fost acceptată ca membru plin, iar ei da.. S-au opus Secțiunile științifice sau este o manipulare penibilă? Culmea ar fi (și nu m-aș mira) ca votul negativ să fi venit și de la anumiți umaniști din Academie....*

E.S:*D-nii Solcanu, Dl. Anghel Stanciu nu sunt membrii Academiei Române. Sunt membri altor academii pe care, pe bună dreptate, Academia Română nu le recunoaște. Și nici nu are cum, pentru că ce valoare, cât de serioasă poate să fie o „academie” care ignoră criteriul valorii? Și Dl. Ion Solcanu și Dl. Anghel Stanciu sunt oameni stimabili dar ei s-au băgat unde nu trebuie. Cât despre N. Manolescu, el este membru al Academiei Române. L-am propus chiar eu și a fost primit. Când l-am propus, după câțiva ani, tot eu, pentru a fi titularizat, i-au lipsit câteva voturi pentru a fi acceptat. E regretabil, dar nu-i o tragedie. Oricând votul poate fi reluat. Între timp, Dl. N Manolescu s-a supărat pe mine, nu pe cei care, observând că el nu trece niciodată prin Academia Română, nu i-au dat votul lor. N-am înțeles de ce el dă vina pe umaniștii din Academia Română, când umaniștii nu reprezintă decât o pătrime din numărul membrilor... Din secția de Literatură au fost în sală doar patru... Cum puteau influența ei votul adunării, vă întreb?!... Părășiți, vă rog, ideea manipulării pentru că, cine știe? se găsește cineva care crede în ea și, dacă crede, fandacsia e gata!... Și așa lumea românească este plină de fandacsii negre și de scenarii apocaliptice... Mi s-a părut că N. Manolescu chiar a început să fabrice unele... M-a surprins. Îl știam un om lucid...*

C.I.U:*L-ați cunoscut pe secretarul particular al lui Vilhelm Filderman, președintele Federațiilor Evreiești din România în vremea lui Antonescu. Acest prieten al românilor v-a contactat în vederea lăsării testamentului său Academiei Române. Din păcate, Mossadul a fost mai iute și a confiscat documentul înainte de a ajunge la dv. Testamentul era mai mult decât un simplu testament...De ce a dorit să-l dea Academiei? Alte implicații, complicații în acest caz?*

E.S:*L-am cunoscut, într-adevăr, la Paris cu 10-15 ani în urmă pe fostul colaborator al Președintelui Federației Evreiești și am discutat cu el despre memoriile lui Wilhem Filderman... De la el am aflat, întâi, că aceste memorii există și sunt păstrate la o bancă*

din Statele Unite. I-am propus, atunci, să le încredințeze Academiei Române pentru a le publica, asigurându-l că nici o propoziție nu va fi eliminată. Mi-a cerut un răgaz, apoi, când am reluat discuția, mi-a răspuns că nu poate onora această propunere pentru că autorități mai înalte decât el au hotărât ca memoriile în discuție să fie încredințate instituțiilor abilitate de la Ierusalim. Discuția mea cu secretarul lui W. Filderman s-a oprit aici. Fostul meu student și, apoi, coleg de Facultate, profesorul Ion Coja, a reluat acest caz într-o serie de articole publicate în ultima vreme și a trimis chiar o scrisoare la Academia Română, cu solicitarea ca înalta instituție să intervină pentru a obține de la autoritățile israeliene manus-crisul acestor însemnări (donate, zice el, prin testament Academiei Române), însemnări care pot elucida eveni-mentele de la începutul anilor '40... Într-o discuție parti-culară avută cu profesorul Ion Coja i-am comunicat ceea ce v-am spus și Dvs. Țin să precizez și aici că n-a fost vorba de *o donație* făcută Academiei Române prin testament de Wilhem Filderman, ci doar de posibilitatea de a tipări la București, prin grija Academiei Române, aceste prețioase, după cât se pare, confesiuni făcute de un om care a trăit în inima unei tragedii colective și a avut tăria de cuget și onestitatea de a rămâne până la capăt obiectiv.